

100.000 za 30 dollarů; zde pro větší cenu práce a zvláštní péči jest cena asi desetkrát větší. Když se žádá ze školek amerických \$ 300 za 100.000 stromků zdá se to býti slušná cena.

Kdyby se oddělovalo to clo, snad by měli menší výdělek někteří zahradníci, ale ani to ne, za krátký čas by zdokonalením sazenic to vyrovnali—ale jak to jest nepatrné prosí prospěchu celého západu.

Nyní jest vždy v 6 letech potřeba 13.000.000 prahů na železných drahách jen v samém Illinois. Iowa, Nebraska a Kansas jsou nyní takřka bez stromů, a budou brzo potřebovat též tolik. Tyto 3 státy mají 212.000 čtver. mil povrchu. Na nejméně musí desátý díl býti posázen stromy, má-li se vyhověti rostoucí potřebě. To tedy žádá posázení 13.500.000 akrů, a když čítáme 3000 stromů na 1 akr, poznáváme jaké dílo máme před sebou, a státi se musí nechtěmi padnouti do škod později neodolatelých. Není na nás, rozvažovati to otěšením, ježto bude počítáno ven veskrz v našem průmyslu, když zásoba dřeva dojde—ale ta doba přijde jistým neváhivým krokem, když vláda a občanstvo nepřihlídnou k tomu a nepostaví rozumnou přičinlivost prozřetelnou proti přivalu nedostatku.

Vzbouření proti Židům v Besarabii.

Ismail Besarabie v Rusku. Stojí za to, abysme o tomto gubernium něco více vypsalí. Besarabie má 860 čtver. mil a 900.000 obyvatelů mezi Maltany a Galicií, mezi Dunajem Dněstrem, Prutem a Černým mořem. R 1812 byla ta zem od Turků Rusku postoupena. Nejvyšší třída obyvatelů jsou *Bojari*, totiž nejvyšší úředníci, ježto jsou přičítáni do šlechty; druhá třída jsou *Bojarinovi*, nižší úředníci; třetí jsou *Masili* mají práva a povinnosti kozáků neb Odnověrců; jim rovní jsou *Ruptasi* totiž děti kněží, které nevstoupili do stavu kněžského. Pak následují Rupta de Wisterija a Rupta de Kamera, komorní sedláci Hospodářův. Všichni venkovští obyvatelé slují Zaraní (sedláci, pastýři, pacholei, hlídači polní, řemeslníci, nádenníci atd) jsou svobodný lid. Sedláci mají své statky neb vzdělávají statky koruny, klášterů a kostela šlechticů. Robotu mají 2 dni v roce, dává ji desátek dělají, cesty, mosty. Jen cikáni jsou nesvobodní a náležejí Bojarům. Ti toulaví cikáni koruny byli přinuceni usadit se a musí jistou zábavu míti. Cikáni jsou všecko na dvorcích panských dvořaninů, řemeslníci, hudebníci atd. Řekové drží v městech hospody; na venkově jest zle cestovat v Besarabii, tu v bidných boudách dostane za mnoho peněz nanějšve *manaligu*, kaši kukufiční, něco ovčích syra s mlékem, za přídavek—rozičná zvířátka. R 1827 ještě náleželo z obyvatelů 1387 k Bojarům, 17.373 k duchovním—3758 bylo kupců, 14.868 Masilů, 7502 Ruptasů, 100.289 kupců 552.554 Zaranů, 20.452 Židů, 6805 usedlých Dunajských Kozáků, 57.662 Buiharů, 13.244 Němců, 16.589 usedlých cikánů a jiných.—Porétruost v Besarabii jest velmi proměnlivá. Proso jest zde hlavní obilí. Víno jest dobré, v Akeřmanu výborné—marhulí, sliv, třešňů, brusků, ořechů, jablek a bílých morušů hojnost. Kukufice velmi mnoho, a jest hlavní jídlo pro lid a pro dobytek. Dobrých koní množství—hovězí dobytek jest stříbrošedý, ovčí přemnoho jsou statkáři kteří mají 50—90.000 ovcí, nazývce čistě Merino.

Kisenev jest guberniální město, 205 zeměpisných mil od Petrohradu má 2 mile v objemu, jedno z nejlepších měst v Evropě, jest to pravý labyrint boud a chalup obyvatelů ale má jen as 60.000, Velkorusů, Malorusů, Tatarů, Moldavanů, Židů, Arménů, Bulharů, Němců, Francouzů, Řeků, Poláků, Srbů atd. Židů jest 15.000, ježto mají veškeren obchod, velký a malý v ruce své—hlavní obchod jest s lojem—s vínem, ročně 900.000 věder—se sušeným ovocem.

Akerman—Bélgorod 18.000 obyvat, má podivný pohled.

Kilia přístav—tvrz. *Tučkov & Ismail* tvrz na Dunaji—přístav 28.000 obyvat. Poslední dobu vešlo v špatnou pověst pro nátlaky Židům dělané; vychází nyní na světlo, že to pobouření bylo horší, nežli se zprvu udávalo. As 60 domů (hlino a oplácaných chatrčí) bylo zbořeno—mnoho židů ubito a zavřeno. Mnozí přehli, mnozí nalezli útočiště na rakouských lodích, ježto zde ueskájí přes zimou. Luza byla pošť vaná na ně, že prý Žid okradl kostel. Shouh stal se v předměstích a jen střed města mohl býti od garnisony malá a od policajtů obráněn býti; z města nebylo možná dostatí se na předměstí pro bláto. Tyto dni nové čty vojáka tam byly odeslány, a tu učinil konec tomu zločinu. V celku asi 250 osob přišlo k úrazu.

Hospodářství.

Kdo jede po železné střední dráze přes Pensylvanii vidí v lesích a pak všude, kde je rum a místo prázdno u plotu a kde v Evropě kopřivy a blín zde nevidány stojívá a lílek černý, květinu na Moravě jenom sem tam v zahrádkách sazenou i brzo pozná, že tyto americké kraje jsou původní vlastní její. Jmeno nemá u lidu obecného, ani americké ani německé; ano v německých botanických knihách jmenuje se jen botanickým latinským či raději řeckým jmenem.

Sluje botanicky: „*asclepias syriaca*“. Zahradníci říkají té bylině „hedvábnice“ Angličané opovrhlivě „milk weed“, jakobychem řekli mlíčník který k ničemu není. Buřel Český Presl nazývá ji „klejicha“, není nám známo odkud to vzal, neb co ho k tomu přimělo. Jmeno Asklepias jest po proslulém lékaři „Asklepias“ po latinsku „Aeskulap“, který povýšen byl za boba lékařův, aneb po slavném lékaři, který žil 100 před Kr. v Římě a nazýval se „Asklepiades“. Přijmání „*syriaca*“ bylo by jako syráká, ze země Syrie; ale ona nemá původ ze Syrie, spíše snad má býti „*seriaca*“ a to by pamatovalo na hedvábi. Tato „Klejcha“ pak vypadá takto: *Korun* má dužnatý, plazivý, jenž vypouští mnoho pazoušků.

Lodyhu má přimou 4—7 vysokou, jednoduchou.

Listy má velké 6—12“ dlouhé 3—4“ široké na řapíkách 6—8“ dlouhých, na rubu jsou ty listy šedivě plstnaté.

Keřty jsou na okolicích stopkatých, zakulatělých, nachýlených, silně zapáchají.

Koruna jest špinavě hnědočervená.

Měchyčky v kterých jest seaveno, jsou 3—5“ dlouhé, bíchaté šedoplstité; semena mají bílou, hedvábi podobnou, lesklou čuprinu.

Květe v červnu až do srpna.

V celé rostlině nalezá se mléko bílé, ostré, jenž má v sobě hmotu kaučukovou. Dělal z té čupriny vlánu do podušek atd. Pro sebe nedá se spřádat, ale musí míchatí se bavlnou neb hedvábním.

Lodyhy dají se jako len připraviti. Z listů dělají obkladky na otoky a vyraženiny; kůru kofenovou užívají proti dušnosti. V Kanadě dělají prý z květů hušdý ale chutný cukr, a sem tam mladé pazoušky jedí jako chřest čili špargli.

Z toho všeho vidíme, že se této „klejše“ křivda děje, když buď za jedovatou se pokládá, aneb když ji lid anglického jazyka jen za špatný mlíčník plevel považuje. Zdá se, že teprva její čas přijde, až se lid naučí lépe toho hedvábi, neb kaučuku neb líku připravovati. Za tím zasluhuje aspoň, aby jsme s ní se dobře seznámili.

Její sestra: „*Justicia* neb *tolita* *pospolitá*“ jest po Evropě dobře známa a počítá se mezi polejovaté. Její kofen nelibě zapáchá, jest chuti nasládlé a potom nahofklé a ostré, působí dávení, žene na moč a na pot; dříve užívá ho proti vodnatelnosti, starým vředům a uškntnutí hadinu, proto také říkalo se, že přemáhá jedy. Nať má v sobě mnoho mléka. Zde sem ji ještě neviděl.

Ještě jedna bylina, jenž zde pravý domov má, ale jak zde tak již i po celé Evropě buřel obtížná, ano již i v Persii a severní Africe jest „*Erigeran canadensis*“ to jest doslovně „*vláňonos Kanadský*“; my však říkáme „*touran Kanadský*“ poněvadž našemu toutomu jest nejpřibuznější. Že prý ho zde potřebují proti plynutí břicha.

Slunečnice bambulinová. Znáte tu rostlinu? Viděl jsem ji zde v Americe, jest jak malá slunečnice; říkají také jí *topinambour* (*helianthus tuberosus*). Jest to užitečná rostlina. Ona jest dvojit, žlutá zemní hruška a červená. Ta červená nehodí se hrubě k jídlu, ale ta žlutá dobře hodí se na salát, ano jest prý tak chutná jak chřest, (sotva!) Ta žlutá jest také úrodnější.

Žlutá barva na líčeni domů. Vezmí zeleného vitriolu 4 libry a rozpustí v 8 mízech (asi 4 galony) vroucí vody, a pak odlej z toho v uhasené vápno, hodně promíchej; pak na bílé stěně se přesvědč, zdali dosti jasná jest ta barva, aneb jak jí chcete mít, přilítím vitriolové vody můžete si dle vále připravit. Tato barva neodlapuje se od stěny ano jí dodává trvanlivosti.

Prolečení. Smutné jest to ležení dlouhé nemocných, a ještě smutnější jest to prolečení bolestné. Proti tomu pomáhá dáti ráno a večer pod postel škopek čerstvé studniční vody; také slouží ležení na jelení kůži; když ale přece místa počnou boleti, tož prospívá mýti kořalkou neb čerstvou vodou s vinným octem smíchanou, vlahou.

Včelařství. Tážeme se panů včelařů, zdali může to pravdou býti neb zdali se přesvědčili, že když jest nedostatek medu, může se s prospěchem včelám na jaře předkládati sladkého mléka? Včely prý nejen velmi ochotně jdou na ně, nýbrž ono prý jde k duhu v každém ohledu.

Prášek k čistění zubů. Rozemelte dobře na prášek uhel, vložte do nádoby železná a držte nad ohněm až do žhavosti červené pak za horka vsypťe do láhve studenou vodou naplněnou a zapejte. Touto vodou čistěte zuby; jest prý nade všecky prášky, neškodí a jest laciný.

Nakládání masa do soli. Anglický způsob: Rozpusť vařením 6 lb kuchyňské soli, 3 lity salpetru či suytru, 1 lb cukru, ve 4 lb vody (asi 7 lb počítá se na 1 gallon), odejete šum, nech schladnouti a polož v to maso a na maso kameni.

Proti padoucí nemoci prospívá prý toto: 3 lity oleje olivového (sweet oil), 1 lot cukru, 4 krátě za den má nemocný toho užívatí.

Nápoj v šuhlé zimnici. Dejte do vody šťávy malinové a několik kapek kyseliny sírkové (oilum); to jest výborný nápoj.

Vejce zachovat co prášek. Chambord smíchá žlutky a bílky jistého počtu do bromaďy a vyleje tuto směchaninu na ploché porcellanové talíře a v suché síni, kde byl vzduch obnoven dej uschnouti, pak prosypťe prášek a ulož do sklené nádoby, a dobře zátkať zatkni. Jedna libra vaječného prášku nahradí 50 vajec, při děláni svítků (livanců) a p.

Velmi dobrý inkoust. Vezmí 12 lotů na drobný prášek utlučených duběnek, 3 kvarty vody, 8 lotů železného vitriolu, (nickamínek zelený) 8 lotů arabského gumí.

Jak zasílati vejce. Nejlepší jest zasílati vejce v seně—majili tam kam jsou odeslány vyseděny býti; v seně se zachovají—ale ne tak v otrubách.

Dobra rada jak zamezit aby krtkové kukufici nezrali. Já jsem četl v 14 čísle že ty krtky nedělají žádnou škodu, ale já to neuznávám za pravdu; já bych již kolikrát byl něco za to dal, aby kukufici když se nasadí nezrali, teprv před rokem jsem se dověděl co je dobrého, já jsem to hned zkusil a měl jsem pak pokoj. Prostředek je ten: Vem kořeny divokých jableňů a vař je tak až je voda hodně červená, pak ji odstav a nech vystydnout, do studené pak namoč kukufici kterou sázet chceš a nech v té vodě hodně potopenou 12 hodin a pak sázej. Pak nemusí se prosazovat proto že se jí krtke netkne. *Martin Sika.* (Krtice a „kapsář-gopher“ není jedno a to samé zvíře, krtice nemá po každé straně huby kapsu ale kapsář má; nikde nefekli jsme že gopher—kapsář škodu nečiní, v tom tedy ta mýlka, pan dopisovatel si to laskavě opraví. Red)

DOPISY.

BALTIMORE, Md 3 března, 1872.

Miléný Vodičko! Dopis váš jsem minulý měsíc jakož i 4 výtisky Vašeho listu obdržel; před tím asi 2—3 roky ale žádné zprávy.

Stranu působení, tu mnoho nemohu, ano nechci—sdělit, neb mnoho kritiky a dopisování jen rozbroj působí, zvláště v místech jako Baltimore, kde teprv základní kamenové ke tvaru budoucího žití položeny jsou, a než ony budovy pod střechem a před všelikými dešti a bouřkami jisté budou—pak teprv dá se mnoho pro veřejnost sdělovat.

Prozatím jen toto: že duch národní a praví zdejší vlastencové musí s velkým sebe zapřením a s některým Čechovi vrozenou trpělivostí pro budoucnost zdejších krajin půdu připravovati, a českému národu jako prvinnu (?) na evropské pevnině za svobodu duch a náboženskou rovnost bojovnému uznání veřejného dobývati.

VEŘEJNÉ HNUTÍ.

Ačkoliv veřejné hnutí zde jde pomalu, jest ale za to jisté, neb začíná beze všech hádek mezi jinými spolky, a až každý sbor jest pro sebe, přece se údivě všech mezi sebou navídí a cti a valně většiny a je naděje že snad čas daleko není, že Baltimorští Češi základ k důstojné a prostranné budově České položí, a to se spojenými silami.

SPOLKY

Jsou zde následující: Slovanská Lipa (U. L. čís 1), Čtenářský pěv. dramatický sbor Perun, Katolický Svato Václavský kostelní a též nemocné podporující spolek. Nově založený německý Podp. sholek „Oul“. Spolky tyto mají úhrnem asi 186 členů.

SINĚ

nově posledního roku vyetvářené jsou: Hostinec Václava Kopeckého 24x34“ a Jana Pejřila a Spolku 30x30“. Poslední se zvláště výborně hodí k provozování divadelních her.

Sbory Čten. pěv. „Perun“ a „Slov Lipa“ jsou umístěni u Jana Cívárka na North Caroline Str. čís 183, kdež vlidně obslouženi jsou; jen že malou síň mají.

STAVITELSKÝ SPOLEK

(Bow Verein) jest zde též založen skoro ze samých Čechů s velkou budoucností, bude-li vždy neustraně veden, sloven, všecko jde pomalu ale utěšeně a skoro s hrlostí mohu říci, jisté ku předu. A ačkoli jednotliví někteří ještě zastaralí jsou a duchu času se podrobili nechtí jeden druhému, přece jsou nuceni povolovat pokroku a zdejšímu zvyku, třeba že pomalu, ale přece jisté praktické náhledy nabývají.

MASOPUSTNÍ ZÁBAVY

vypadly pro zdejší Čechy velmi skvěle. Všecky spolky byly při svých podnikách hojně obecněstvem podporovány a třeba někdy jednoho večera zábavy na dvou místech se odbývaly, přece každá měla patronů dost. Zvláště zasluhuje pochvaly, že zdejší Čten. pěv. a dram. sbor Perun a Něm. podp. spolek Oul oficiálně jeden druhého přích spolkových zábavách navštívil; důkaz to důlké vzájemnosti ať dosud v Americe, ale jediná cesta k budoucnosti.

A. J. Škula.

OMAHA, Nebraska, ...

Miléný příteli, Skalo! Ano, tři roky již minuly co jsme jeden druhému přátelsky dopisovali. Potěšil jsi mne velice tvým tunc zaslaným dopisem, v kterém mně tak důležitě zprávy podáváš o pokroku vašem v Baltimore, a zvláště že máte v Baltimore již 4 národní (?) Spolky zaraženy, důkaz to pokročlosti našich krajanů v městě vašem, nač jsem nikdy nepomyslíl.

Jest tomu právě 5 let, když jsem ještě s vámi dlel, kde bylo často mezi námi rokováno o zbudování nějakého spolku. Tenkrát nebyl ještě duch národní tak pokročilý mezi krajaný baltimorskými, nebo jsme již toho času zaražili spolek pod názvem Pěvecký dram. spolek Perun, který ale tohož nel neměl dlouhého trvání. Za to je ale pokročilí v posledním čase. Přejte vám tedy všem vytrvalosti, by jste i na dále se sjednocovali a pokračovali v započatém díle vašem.

Na zdar! *V. L. Vodička.*

ZE ŽIŽKOVA, D. Terr.

Milý Pokroku Západu! Ty jsi ještě tak mládý a již nám přinášíš tak krásné ponaučení, tak že si kolikrát řídky musíme opakovati; neb každé ponaučení jest nám veličinné, a tak smele té můžeme nazývati učitelou našeho a my čtenáři, jako tvoji žáci, osmšlujeni se té tázati na věci které my nevíme.

V čísle 13 čteno sázejte moruže“—má je vedlece řídko—ano bys nám vysvětlil kde by se to zemanou koupilo, a jak by se